

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Vtrùm ratione diuersarum perfectionum in Deo existentium, vel ratione diuersorum beneficiorum ex ipso procedentium, debeantur ei cultus diuersæ speciei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

cultum Sanctorum, qui ipsis propriè impenditur, siue procedat à virtute religionis, siue ab alia. Item ad peculiarem virtutem, qua Sancti propter intrinsecas perfectiones coluntur. *Latvia* ad significandum cultum diuinum, & virtutem religionis, vt docet diuus Augustinus libro 10. de ciuitat. capite 1. & Isidorus libro 8. etymolog. capite vltimo.

*Ad argumenta in-
sio allata.*
23
*Amor pro-
ximi di-
plex.*

Ad primum argumentum contrariæ sententiæ Respondeo, Proximum posse amari dupliciter. Primò, Volendo illi bonum supernaturale, vt ipsi benè sit, ibique sistendo. & hic amor non est actus charitatis, quæ est virtus theologica, qua Deus amatur propter se; sed benevolentia seu amicitia supernaturalis proximi: neque video qua ratione id negari possit; cum tota ratio amoris huius sit non bonum aliquod Dei, sed bonum proximi. hic amor respondet illi honori, qui exhibetur Sanctis ob intrinsecam & physicam excellentiam, absque vilo respectu ad excellentiam increatam Dei.

Secundò, Potest amari proximus volendo illi bonum quoduis, siue naturale siue supernaturale, non sistendo in eo vt ipsi benè sit, sed vt Deo benè sit, nempe volendo hoc totum, quatenus est bonum quoddam Dei. sicut dum amamus mancipium, ei que benè volumus, quatenus bonum mancipij est bonum domini. & hic amor est actus charitatis; quia formaliter est benevolentia erga Deum; & bonum diuinum est tota ratio amandi: bonum autem proximi solum se habet per modum obiecti materialis concupiti propter bonum Dei. est enim obiectum illius amoris, vt habet rationem concupiscentiæ, non autem vt rationem amicitia & benevolentia. Sic intellige diuum Thomam questione 81. articulo 4. ad tertium, cum ait; *charitatem, qua diligitur Deus, non esse virtutem distinctam à charitate, qua diligitur proximus.* Huic amori respondet ille honor, quo Sancti & alia honorantur, quatenus excellentiam diuinam nobis veluti imagines repræsentant. sicut enim charitate diligimus quidquid vilo modo cedit in bonum Dei; ita religione possumus venerari quidquid nobis excellentiam diuinam obijcit.

Ad probationem antecedentis. Ille affectus quo Deus diligit hominem vt amicum, vt ipsi benè sit, est distinctus nostro modo intelligendi ab illo actu quo diligit illum propter suam bonitatem, totum ipsius bonum ad suam gloriam referens, & ad diuersam virtutem pertinet. Non enim solum est in Deo charitas & dilectio suæ bonitatis qua illam & omnia propter illam diligit; sed sunt etiam aliæ virtutes, vt iustitia, misericordia, mansuetudo, amor amicitia erga creaturam rationalem, & c. quatenus ipsius affectus in obiecta istarum virtutum propter ipsorum propriam honestatem & pulchritudinem fertur. Vnde amor quo diligit hominem iustum vt amicum, distinguitur ratione ab amore quo diligit illum ad suam gloriam. Ad confirmat. Spes siue amor quo quis Deum sibi cupit, est virtus theologica, quia vni affectum immediatè non ipsi amanti, sed Deo amato & desiderato. Ratio est, quia est amor concupiscentiæ, qui immediatè tendit in bonum amatum, affectum amantis illi coniungens. Neque oritur ex affectu actuali erga seipsum, sed proximè ex ipsius potentia inclinatione tendit in obiectum. Vnde

non accipit speciem ab ipso amante cui bonum illud appetitur, sed ab amato quod appetitur. Amor autem quo proximo volo bonum vt ipsi benè sit, non coniungit affectum meum cum illo bono, possidendo in illo, sed cum proximo; est enim amor benevolentia: imò volitio illius boni oritur ex affectu erga proximum, eumque supponit quasi per modum intentionis. Ideò enim volo illi tantum bonum, quia cupio vt illi sit quàm optimè. hoc autem non volo ob aliam causam, sed propter se, quia id apprehendo vt per se bonum & expectandum propter affectum erga ipsam personam. Itaque in amore benevolentia non sistitur in bono quod volumus, sed in eo cui volumus, & ab eo actus in ratione benevolentia speciem accipit. hinc patet non esse virtutem theologiam, sed amicitiam humanam supernaturalem.

Ad Secundum, Cultus Sanctorum potest dici religiosus ob tres causas. Primò, Quia non est ciuilis & politicus, qualis defertur Principibus, Magistratibus, & viris magnis in Republica; sed est supernaturalis, ortum habens ex vera fide in Deum, quæ religio vocari solet. Secundò, Virtus, qua coluntur Sancti, vel est ipsa religio; vt quando immediatè propter Deum honoramur: vel à virtute religionis oritur; vt quando coluntur propter perfectiones absolutas intrinsecas. sicut enim excellentia Sanctorum oritur ab excellentia diuina, estque participatio quædam illius, ita etiam virtus illa qua coluntur Sancti, oritur ex virtute religionis; eamque semper comitatur. Tertio, Cultus Sanctorum semper in honorem Dei implicite resultat: valdè enim Deo honorificum est, quòd ministri ipsius, in quibus solum est radius quidam ipsius excellentia, tantopere honorentur. quas ob causas Ecclesia cultum Sanctorum ita cultui diuino coniunxit, vt iisdem rebus, quibus colere consuevit Deum, etiam honoret Sanctos. Sic templa, altaria, dies festi, ieiunia, vigiliae, peregrinationes, instituuntur principaliter quidem ad cultum Dei, sed secundariò ad honorem Sanctorum.

Ad Tertium, Religio non disponit hominem proximè ad cultum Sanctorum, qui ob intrinsecam illorum excellentiam impenditur, sed remotè solum, & ob affinitatem & subordinationem obiectorum. sicut virtus superior ad actus inferioris sibi subordinata; quo modo charitas Dei ad amicitiam cum proximo.

DUBITATIO IV.

Vtrum ratione diuersarum perfectionum in Deo existentium, vel ratione diuersorum beneficiorum ex ipso procedentium, debeantur ei cultus diuersæ speciei.

Respond. & Dico Primò, Ratione diuersorum beneficiorum non debentur cultus diuersi, *25* v.g. vt alius debeat cultus ratione beneficij creationis, alius ratione redemptionis, alius ratione beneficiorum temporalium, alius ratione spiritualium. est communis sententia Doctorum. Ratio est, quia ratio formalis ob quam Deus est colendus

Cur amor, quo volo proximo, possidendo in illo, non coniungit affectum meum cum illo bono, nisi virtus theologica.

24
Cultus Sanctorum cur religiosus dicatur.

25
Diuersa beneficia.

Dependen-
tia, & be-
neficia in-
ducunt ob-
ligationem
cultus la-
trix.

us cultu latriæ non est beneficium; sed est excel-
lencia ipsius increata & immensa. beneficia autem
solum sunt id per quod illa excellentia nobis ap-
plicatur, vt apprehendatur tamquam ad nos perti-
nens, & à nobis adoranda: nam sine beneficiis &
dependentia ab ipso non essemus obligati ad eam
adorandam, sicut neque ad amandam supra om-
nia, vt dictum est tractat. de charitate. Vnde si per
impossibile esset aliquod numen, à quo nobis ni-
hil boni prouenisset, vt volebat Simon magus, non
essemus obligati illud honorare cultu latriæ. Indi-
cat hoc D. Petrus apud Clementem lib. 2. recog-
nit. pag. 51. & 52. vbi dicit: *Ille vero, qui nihil no-
biscum habet negotij, si vindicare velit in nos,* (scili-
cet quòd illum non adoramus) *quo modo bonus
erit?* &c. Idem colligitur ex D. Thoma quæst. 81.
art. 3. vbi dicit, Religionem exhibere reuerentiam
Deo vt primo principio creationis & gubernatio-
nis rerum: ergo si aliquis ab eo non dependeret,
non deberet ei hanc reuerentiam. Ratio est; quia
omne debitum saltem strictum & legale, quo alteri
obstringimur, prouenit ex dependentia quadam
ab ipso, siue secundum esse, vt à Deo & parenti-
bus, siue secundum gubernationem, vt à Superio-
ribus; siue secundum alia quædam beneficia, vt à
benefactoribus: vel certè ratione alicuius conne-
xionis, vt erga liberos & consanguineos: vel ratio-
ne liberæ obligationis, vt in contractibus, vbi nihil
horum interuenit, nullum potest esse strictum de-
bitum: nihil enim possum debere illi, à quo nihil
accepi, quicum nihil habeo communionis aut
commercij. Confirmatur, quia latriæ significamus
nostram subiectionem & dependentiam à primo
principio: ergo si illud numen non est principium
nostrum, non debemus ei latriam: sicut neque tri-
butum debetur Principi alieno.

Nec obstat, quòd Sancti sæpè in Deo colendo
non spectent beneficia accepta, sed solam Dei ma-
iestatem, quia etsi ad illum honorem exhibendum
non moueantur beneficiorum consideratione, ta-
men strictè ad hoc officium non obligantur, nisi
ab eo dependerent, imò neque latriæ cultum ei ex-
hiberent; sed alterius rationis, vt ex D. Thoma di-
cto articulo 3. & aliis locis colligitur. Adde, in ra-
tione diuinæ maiestatis quodam modo compre-
hendi essentialè dependentiam nostri esse, sicut
in ratione primi principij & entis per essentiam:
ac proinde etsi sola maiestas in cultu spectetur, non
tamen excluditur, sed potius includitur hæc de-
pendentia, tamquam causa sine qua talis cultus
non exhiberetur.

26 Dico Secundo, Ratione etiam diuersarum per-

fectionum seu attributorum non debentur adora-
tiones diuersæ. Ita Halensis 3. part. q. 30. nu. 1. ar. 3.
Gabriel in can. lect. 49. Colligitur ex D. Thoma
q. 81. art. 3. ad primum, & q. 84. art. 1. ad 2. Proba-
tur; ratio formalis cur Deus sit adorandus cultu
latriæ, est, esse principium primum rerum omni-
um: atqui primum principium directè includit omnes
perfectiones omnium attributorum: nam id quod
est fons totius esse & omnis perfectionis, debet in
se omnem rationem essendi continere; ergo pro
diuersitate perfectionum non debetur diuersa la-
trix adoratio: cum ratio cur sit colendus latriæ, sit
vnica & simplex.

Dices, Glossa in illud Psalmi 7. *Domine Deus* 27
meus, in te speravi, ait: *Domine omnium per poten-*
tiam, cui debetur dulcia; Deus omnium per creatio-
nem, cui debetur latria; quod desumptum ex Au-
gustin. quæst. 94. in Exodum: *Dulcia,* inquit, *de-*
betur Deo tamquam Domino, latria vero non nisi
Deo tamquam Deo: ergo diuersus cultus debetur
ratione diuersorum attributorum. Confirmatur,
quia per sacrificium testamur illum habere vitæ
& mortis potestatem; adoratione, esse Dominum
omnium; oratione, esse liberalem & omnipotentem;
iuramento asseritorio, esse veracem; promif-
sorio, fidelem; laude, omnia attributa celebra-
mus.

Respond. Non æquè expressè omnia attributa
singulis colendi modis honorantur, sed quædam
aliis significantiùs. Hinc fit, vt sit quædam mate-
rialis differentia inter hosce modos colendi. vnde
quidam nulli nisi Deo conueniunt, vt sacrificia,
templa, altaria. quidam etiam aliis accommodari
possunt, vt adorationes, orationes, &c. omnes ta-
men hi modi, quatenus sunt cultus latriæ, exhi-
bentur Deo, vt omnibus perfectionibus plenissi-
mus est, omnesq; illas testantur & insinuant. nam
exhibentur illi quatenus est primum principium
nostri & rerum omnium. Hinc patet responsio ad
argumentum.

Vbi tamen aduerte, *dulciam* non accipi strictè, *Dulcia.*
quatenus est actus obseruantix, debitus Sanctis;
sed generatim pro cultu debito alicui, tamquam
domino, qualecumque sit illud dominium. vnde
sicut dominium conuenit Deo & creaturis analo-
gicè, ita dulcia. latria autem accipitur pro cultu, qui
conuenit Deo, quatenus Deus est, seu quatenus est
primum principium nostrum: vnde non potest
communicari creaturis. Vide Gabrielem Valquez
de adorat. lib. 1. dub. 2.

Quænam autem cultu latriæ vel dulciæ colenda
sint, in tertia parte q. 25. exactiùs tractandum est.

Diuersa
attributa.

Obiectio.

Respons.
Diuersitas
in modis
colendi est
materialis.